Osudjeni klevetnik.

Dne 7. februara ove godine sastali su se bili u Gorici delegati istarskog, tršćanskog i goričkog političkog društva «Edinosti» sa delegatima slovenskih popolaraca iz Gorice u svrhu dogovora za skupni nastup kod izbora za Parlamenat. Jugoslavenski narodni stranku zastupali su dr. Slavik, dr. Vratović, dr. Čok i dr. Gabršček, docim su klerikalce zastupali: Dr. Biteznik, tajnik klerikalnog političkog društva, kapelan Sček i još nekoliko drugih lica. Tekom raspravljanja je dr. Biteznik ustvrdio, da je dr. Slavik potkupljen i plaćen od banaka. Zato je dr. Biteznik na licu mjesta dobio odmah od dr. Slavika dvije masne ćuške, koje je on lijepo držao. Osim toga ga je dr. Slavik tužio sudu radi klevetanja, pa mu je dao pravo, da dokaže i istinu svoje tvrdnje. Dne 25. ovog mjeseca bila je rasprava u Gorici, pa je dr. Slavik ponovno tužio, da njemu nije stalo do toga da bude Biteznik odsudjen na veliku kazan, dapaće da želi, da bude sto blaže osudjen, jer da mu je glavno, da jedamputi onaci klevete dokaže i svoje tvrdnje. Dr. Biteznik nije mogao ništa da navede u dokaz svoje tvrdnje, pa je bio za to osudjen zbog klevetanja na novčanu glebu i parbene troškove. Interesantno je, da su klevetnici prije rasprave tražili, da se stvar uredi putem časnoga suda, jer da takva stvar ne smije da dodje pred javnost, a još manje da ju raspravlja italijanski sudac. Oni su kod toga zaboravili, da su kroz mjesece i mjesece klevetali naše ljude, koji nisu pristaši njihove politike i politike don Starza te italijanskih popolaraca, tvrdeći, da su potkupljeni i plaćeni od banaka, i to klevetali javno pa nevinama svojim, a da nisu se potpisali, tako da se nije ni znalo, kô klevece. Onaj put su bez ikog iznašali to u javnost, onaj put nisu imali nikakvih skrupula, nego ti skrupuli su im sada došli, kad su morali da dokažu istinitost svojih kleveta i kad se bili povukeni pred sud. Ovaj put su imali najljepše prilike da pred sudom i javno donesu dokaze za svoje tvrdnje. Ali nisu imjeli ama baš ništa konkretnega. So dr. Biteznikova osudjeni su moralno i svi oni drugi «književnici» i farizeji, koji po raznim listovima skrivajući se za odgovornim urednikom, šire lažnjive vijesti i klevete.

Katastrofalan požar u tršćanskoj luci.

Prošlog tjedna, u noći izmedju srijede i četvrtka, buknuo je na nerazjašnjeni način u starom tršćanskom pristaništu kata izvalan požar, koji je uništio ogromne množine ugljena, šećera, kave i više hektolitara vina. Požar je nenadano buknuo u skladištu br. 6 te se je silnom brzinom raširio. Od plamena je bio čitav Trst rasvjetljen. Odmah su stupili u akciju svi vatrogasni odjeli grada Trsta, ali kako je požar razvijao silnu vrućinu sve unaokolo, akcija vatrogasaca je bila jako teška i pogibeljna. Uz obalu se nalazio parobrod susadnog Slobodnog parobrod. društva «Dunav» kreat sa 5200 tona ugljena. Kako je vrućina plamena bila silna iznenada se zapalio prednji krov parobroda, te počeo goriti zapadjednički most.

Velika je pogibelj bila i za ostale parobrode, koji su se nalazili u luci, te su ih brzo odvukli iz luke. Tek ujutro oko 10 sati uspjelo je vatrogascima požar lokalizirati. Požar je zahvatio i vise hangara, gdje se nalazio naslagani šećer i kava. Čitave su naslage uništene, a istodobno su se zapalila tri vagona dalmatinskog vina. Ostale vagone su na vrijeme odvezli. Konačno je uspjelo mornarima i vatrogascima da odvuku «Dunav» od obale i da napokon uguše požar.

Ukupna šteta iznaša više milijuna lira.

Kako se postizava naturalizacija u Sjedinjenim državama.

Kad netko zamoli za američko državljanstvo, treba najprije da dobije t. zv. prvi papir (potvrdu o izjavi namjere, da postane državljanin Sjedinjenih država Amerike). Tek nakon izmaka od 2 godine po izdanju prvog papira može da zatraži certifikat (uvjerenje o gradjanstvu), a tek po prijemu toga certifikata smatra se američkim gradjaninom. Prema obavještenju obavještajnog ureda za strane jezike u New Yorku od 19. septembra t. g. dosada je pisarna suda izdavala «prve papire» bez ikakvog istraživanja, netom se inostranac prijavio i ispunio pronisanu tiskanicu. Ubuduće sudbena pisarna mora da pošilja njegovu molbu naturalizacijskom odsjeku, koji će pogledati u putničke izkaze u pohrani kod doseljeničkog odsjeka i zatim molbu povratiti sudbenoj pisarni. Tek tada će sud da zaprisegne molitelja i da mu izda «prvi papir». Ovaj postupak vrijedi samo za doseljenike, koji su stigli u Sjedinjene države poslije 3. juna 1921. Prema tome oni, koji su se prokriomčarili u Sjedinjene države poslije 3. juna 1921, nezakonitim putem, ne mogu nikako da dobiju prvog papira, i prema tome ne mogu nikada, da postanu američki gradjani.

Vojni invalidi.

Dne 23. t. mj. ustanovila se je u Opatiji podsekcija «Narodnog udruženja vojnih raznjenika i invalida». Sjedište joj je u Opatiji u Hotel Regina (ex Stefanie). Podsekcija u Opatiji ovisit će od sekcije na Rijeci, ali će u nekim poslovima biti u direktnoj vezi sa centralnim odborom Udruženja u Rimu. Bavit će se u prvom redu time, da pribavi vojnu potporu onima, koji imadu na nju pravo, a nisu je još primili.

U odboru ima i invalida naše narodnosti. Odbor će nastojati, da priskrbi lijekarije i pripomoć od Centrale, koja je obečala svoje zauzimanje.

U opatijsku sekciju mogu se upisati svi invalidi iz Liburnije i Matuljske općine, koji će putem Udruženja moći postići mnogu povlasticu i zaštitu interesa.

Nestalo jednog dječaka.

Pišu nam iz Baderne: — Dne 20. oktobra te godine iščeznuo je 14-godišnji dečko Anion Tidić od Martina iz Baderne. Od toga dana nema o njemu ni daha ni sluha. Tko sto znade o njem, neka to odmah javi potpisanom. Za uslugu dobit će pristojnu nagradu. — Martin Tidić, Baderna (Momparderno) Istra.

Promocija.

Pišu nam iz Zagreba: — Dne 15. ov. mj. promoviran je na redješnjem generalno-šumarskom fakultetu sveučilišta na čast inženjera agronomije naš zemljak g. Grger Skabić iz Krnice. — Čestitamo!

Svega po malo

Žrtva svoga zvanja i nauke.

U Bordeauxu leži na smrtnom odru jedan čovjek, kojega su zahvalni Francezi još za života nazvali žrtvom nauke. To je profesor Bergonié, koji je poželeći dio svoga života posvetio radioterapiji i liječenju raka, dok konačno sam nije obolio na taku, koju mu je bolest preuzrokovalo eksperimentiranje sa zrakama. Bolesnik leži na smrtnom odru i njegovim rukama pudnisi nepodnosive bolove, svjestan, da za par dana mora umrijeti u najgorim mukama. Ali se ne ima. Pred dvije godine morao dati odrezati desnu ruku i postepeno jedan po jedan prst lijeve ruke, ali ipak nije prestao u svome radu i nastojanju oko poznavanja bolesnika i suzbijanju ove opasne bolesti. U tom je radu nastradao konačno i sam od one iste bolesti, kojoj je htio pronaći tajnu, koja bi je onemogućila u njenom strašnovitom i neizliječivom haranju. Profesor je Bergonié polagao veliku nadu u radij kod liječenja raka i živio zato, da pronađe način, kako bi čovječanstvo moglo imati na raspolaganju tolike radija, da se uzmogao odbraniti ovoj strahovitoj bolesti. U tom je svoju nastojnac, da se u Bordeauxu osnuje veliki institut za proizvadjanje radija. Medjutim se desilo obratno i teška je bolest presla na liječnika, koji se s njom borio. Profesor Bergonié je pao slavno na polju časti u borbi s osnovnim protivnikom. Ta je neimjer! Ovaj čovjek, koji umire u paklenim mukama i svakoga časa čeka na smrt, da ga riješi muka, ne žali se nijedanom riječju. Liječnicima i djacima, koji su se skupili oko njega, daje mirne posljednje instrukcije i predaje im svoje bilješke, stavljajuć im na dušu dužnost — da podju njegovim tragom.

Tristogodišnjica čokolade.

Excelsior piše: — U Francesko je spremaju, da proslave 300-godišnicu čokolade, koja je službeno tamo uvedena 1624. U Evropu je čokolada stigla mnogo ranije, ali je ostala u Italiji i Španjolskoj, kuda su je dovezli prvi mornari iz Amerike. Tamo u Americi čokoladu su upotrebljavali jedino svećenici kod vjerskih obreda, pa je katolička crkva dugo vremena svojim vjernicima branila upotrebu pioda kakao. Danas sigurno nitko ne će protestirati zbog poslave ovog svjetskog i najraširenijeg produkta. U Francesko uveo je čokoladu sam kardinal Richelieu i naravno da se ona počela naglo širiti u aristokratskim krugovima. Medjutim crkva nije htjela da tako lako položi oružje, pa su teolozi kroz cijeli jedan vijek vodili borbu je li čokolada zbilja nevino piće, koji svaki katolik može mirne duše da pije. Konačno je pobjedila jedna žena, kojoj ni teolozi nisu mogli dorasti: bila je to Madame de Maintenon, koja je zašla u diskusiju i objavila, da je čokolada božansko piće. Jezuiti nisu mogli, da joj se odupru i oni su dali također svoj placet. Čokolada se od sada počela naglo širiti i u devetnaestom stoljeću dosegla je upotreba vrhunac.

Kako Španjolci prodavaju neprijatelju oružje.

Poznato je, da Španjolci baš nemaju sreće u ratu s Rifenima u Maroku. Najzanimivije je to, da oni sami, u času kad im sreć ode u pete, naoružavaju vlastite svoje protivnike! Tako neki londonski i pariški listovi javljaju, da Španjolci prodaju Rifenima svoje puške, municiju i mitraljeze za malu cijenu, samo zato, da ih ovi puste, da u miru pobjegnu. Samo za vrijeme prošlih borbi prodali su Španjolci na taj način svojim protivnicima preko 50.000 puškara. Tako su Rifeni naoružani od onih, protiv kojih treba da se bore. Valjda je to prema onom: «Ako ti netko dade ćušku po jednom obrazu, podaj mu i drugi». Rifeni su sada tako naoružani, da jedan dio tog oružja španjolske vojske preprodaju Marokancima iz franceske zone.

Novi izum.

Neki njemački inžinir izumio je spravu, koja će na ladjama nadomještati jedra. To da su neki visoki cilindri, što se okreću i time nose ladju, a mogu nositi i automobile i aeroplane.

Novo sveučilište u Italiji.

Na 1. prosinca otvorit će se u Bari u Italiji jedno novo sveučilište sa fakultetima medicine i kirurgije, te sa farmacijskom i ostetričkom školom, nadalje sa tečajevima usavršenja i specijalizacije liječnika. Svi ovi fakulteti i škole imadu didaktičko-znanstveno-praktični pravac te su snabdjevene svim potrebnim za potpunu spremu djaka. Koji se ovom zvanju posvećuju. Trajanje tečaja jest šest godina za medicinsku, četiri za farmacijsku i dvije za ostetričku nauku. Novo je sveučilište smješteno u zgradi sa preko 40 velikih prostorija, koje su naročito za to uredjene i snabdjevene sa znanstvenim nedjelom u vrijednosti od 20 milijuna talijanskih lira. Na predavanje prizvani su najistaknutiji sveučilišni profesori kraljevine Italije. Inozemni djaci uživaju odobrenje svih pristojbi, nima stoji na raspoloženju sveučilišna menza i jedan veliki zavod sa nekih 140 soba sa pokrićem. U ovom zavodu ne nadmašuje bušak, za hranu i stan 250 do 160 lira mjesečno. Parobrodarska društva i ravnateljstvo državnih željeznica dopitali su naročite pogodnosti u pogledu putnog troška. Već na temelju same molbe rektorata rečenog sveučilišta može se svaki onaj upisati u kr. sveučilište u Bariu, koji je snabdjeven sa svjedodžbom zrelosti. Sa naročitim fondovima talijanske vlade i njesnih faktora osnivana je školska potporna blagajna, koja će inozemne, uzire vrijedne djake sa odgovarajuća mjesečnim iznosima podupirati. Oni, koji se presele sa drugih i inozemnih sveučilišta, imadu pravo, da se upišu na onu školsku godinu, koja neposredno slijedi iza školske godine, koja je dokončana na prošlajem sveučilištu.

Kojim sa jezikom govorili prvi ljudi?

Prema tvrdnjama Rabbina, prvi su ljudi govorili jezikom Semaraina. Kao antipod odrasli su ljudi Europlas, Humanski jezik. U XVI. vijeku, kad je nastao taj problem, vrlo je dosadovao. Adam i Eva govorili su Hamanskim jezikom. Kempe, koji se dugo bavio ovim pitanjem, mislio je, da je najbolje rješenje tih stvari, kada je ustvrdio, kako se u zemaljskom raju morate govoriti na tri jezika, koji se služe svedskim jezikom, Adam danskim, a Eva francuskim. Savino [illegible] da Za [illegible] tvrdnje [illegible] dokaze bez Kempea.

Dosadašnji naučni tabaši [illegible] u [illegible] pitanja zaostaju za Europljanima, [illegible] oni dali na rješavanje ovog problema.

Perzijanci su najzadnji: oni jednoglasno tvrde, da prvi ljudi nisu ni mogli govoriti ničim gorim govoriti, nego perzijskim im [illegible] sto se zemaljski raj nalazio baš u nižnjoj zemlji. Uz svu takovu uvjerenost oni ipak konačno [illegible] i drugim narodima, da se i njihov glas čuje u tom raju: tako je zmija navodno zavela Evu milozvučnim arapskim jezikom; arhanđel Mihael poslo nije znao nijedan od ovih jezika, morao se poslužiti turskim, da nesretna prva ljubovnica ukaže put u drugi svijet, gdje nema ljubavi bez posljedica.

Strašovit požar na parobrodu.

Ovih dana buknuo je silan požar na palubi broda «Montenegro» u luci Genovi. Požar je nastao u dijelu parobroda, gdje se nalaze mornari. Svi pokušaji momčadi i časnika, da se požar ugasi, ostali su bezuspješni. A kad je požar zahvatio velike dimenzije, kad je već bila izgubljena svaka nada, da bi ga se moglo ugasiti, pozvani su vatrogasci. Tom prilikom je dva je mornarima uspjelo, da spase odnaj njihovog druga, koji se je u vatri i dimu bio u smrću. Slika je bila strahovita. Mornar je bio opečen po cijelom tijelu, odjelo i kosa bijahu mu u plamenu. Mornari su ga zvonili u more, da ugase vatru na njome. U posljednji čas spašen je od strašne smrti, ali je prenesen u bolnicu sa teškim opeklinama po tijelu. Teškom mukom uspjelo je vatrogascima, da svladaju požar. Ukupna šteta iznosi preko 200.000 lira.

Brod sa trideset ljudi u smrtnoj pogibelji.

Jedan talijanski brod, koji je služio za dizanje bredova iz Jadranskog mora, koji su u raturatu potonuli, ovih se dana bavio dizanjem ratnog krstaša imenom Amalia. Medjutim došlo je veliko nevrijeme, koje je otrgla sidra od broda i sada brod sa trideset ljudi već nekoliko dana luta po Jonskom moru bez hrane i pomoći. Otposlane su ladje da spase brodolomce.

Osudjeni oficiri i seljaci

Finski boljševički sud u Habanovskom izrekao je prekuče smrtnu kazna nad 15 oficira za nepoštivanje naredjenja predpostavljenih. Zbog iste krivice osuđeno 50 seljaka na dužu robiju.

Književnost i umjetnost

Knjiga za učenje ruskog jezika

U izdanju Hrvatskog štamparskog zavoda u Zagrebu izašla je knjiga «Ruski jezik» od M. Petanjka. Ovaj odlični udžbenik dobro je pravi čas za sve one naše mnoge koji žele da nauče ovaj slavenski jezik. I g. Petanjek je izvršao jedan vrlo koristan i [illegible] Knjiga je izradjena tako, da, ne gubeći na solidnosti i opširnosti, budna [illegible] nosno korisna. To će ona sigurno i biti [illegible] na ogromni interes, koji postoji za [illegible] poslije komunističke revolucije, bilo iz [illegible] bilo iz slavenofilskih [illegible] razloga. Osim ovih, ta će knjiga vrlo [illegible] poslužiti onim našim ljudima, koji su za [illegible] bili u Rusiji i koji, poslije povratka, nisu [illegible] napustili brigu za usavršavanje [illegible] poznavanja. Danas treba, dakle, da se [illegible] ski, i mi naročito upozoravamo na [illegible] dr. Petanjka. Knjiga je podijeljena na 3 [illegible] gramatiku, čitanku i rječnik. Izdanje [illegible] i solidno (cena?) i dobiva se u svim [illegible] rama.

Darovi

u fond «Istarske Riječi»:

G. Jakov Zidarić iz Savinjaka [illegible] fond našega lista 20 lira. [illegible] drugi!

Izdavač, tiskar i odgovorni urednik: IVAN SLAMI
Tisak: TISKARA «JEDINOST» U TRSTU

PRODAJE SE JEDNOKATNA KUĆA
Trsatu kraj Sušaka sa izgledom na [illegible] sastojeća se od dva stana i to: jedan pet soba, nazprostorijama i vrtom drugi sa dvije sobe i nazprostorija
Pobliže uputit će Uprava «Istarske Riječi» u Trstu, via S. Francesco d'Assisi 20, I.

BADERNSKO DRUŠTVO ZA ŠTEDNJU I ZAJMOVE reg. stranom. [illegible] na [illegible] ćeno kamičenje u Baderni [illegible] dne [illegible] prosinca te godine u dva sata poslije podne svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu. Skupština će se obdržavati u vlastitim prostorijama u Baderni. Dnevni red: 1. Čitanje i odobravanje zapisnika prošle glavne skupštine. 2. Izvješće upravnog odbora. 3. Izvješće nadzornog odbora. 4. Izvanje upravnog i nadzornog odbora. 5. Odobrenje [illegible] za godinu 1923. 6. Promjena društvenih pravila. 7. Slučajni predlozi. I ako u da u [illegible] dnevni red ne dođe na skupštinu dovoljni broj članova, imat ćemo odbor i sredstvo [illegible] pravilnim, da se održi pod istim danom, bez obzira na broj prisutnih članova. Baderna, dne 21. studenog 1923. Uprava odbor.

VRTLARA traži se vještog u gojenju cvijeća i povrća za 8 godina dobro obrađene zemlje sa najvećim prostorima, u neposrednoj blizini Zagreba. Vrlo dobra zasluga. Treba [illegible] bogatala za jamčevinu i da se vjeri [illegible] u komercijalnim [illegible] po drugim [illegible] izvoru. Ženjen par bez djece [illegible] i [illegible]. Ponudbe na uprava lista.

Dužetsko društvo za štednju i zajmove
registrirana zadruga na neograničenu jamstvenu
utemeljena god. 1897.
U BUZETU-PINGUENTE - SV. IVAN 65

je naš najbolji i najsigurniji novčani zavod u centralnoj Istri, zato je dužnost svakog našeg rodoljuba, da ulože u nj svoj novac, jer ukamaćuje uloške na štednje najpovoljnije, daje zajmove i otvara tekuće račune na najbolja kamatnu mjeru, obavlja i druge bankovne poslove brzo i točno

OBAVIJEST.

Uljudno saopćujem svojim cij. klijentima i p. n. općinstvu, da sam otvorio **u Ljubljani na Dunajskoj cesti 33 (Skladište Balkan)**

svoju posredujuću pisarnu

za primanje svih vrsti tiskarskih, knjigoveških, kartonaških, rastrirskih i ostalih u papirografičnu struku spadajućih naručba, koje izvršujem solidno i po umjerenim cijenama. Naručbe primam na dom u Ljubljani franko svih troškova. Na poziv po telefonu br. 13. 223 ili 366 dolazim osobno strankama. Uredovni satovi: od 9-12 i od 3-6.

JOSIP KRMPOTIĆ, Vir-Domžale

Tiskarna, Knjigovežnica, Rastrirnica, Kartonažna tvornica i papirna industrija.